

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/131/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117209951
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8117209951.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobkyne Ľ. T., V. XX.XX.XXXX, P. L. Y.N., V. C.. J. Č.. XX, právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom vo Svidníku, na ul. Sov. hrdinov č. 163/66, proti žalovanému TELERVIS PLUS a.s., so sídlom v Bratislave, na Starých Gruntoch č. 7, právne zastúpenému JUDr. Alanom Strelákom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Na vřšku č. 12, o vydanie bezdôvodného obohatenia a neprijateľnosť zmluvných podmienok, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 11.06.2018 č.k. 9Csp 96/2017 - 68 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie bezdôvodného obohatenia, vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa odmeny za spotrebiteľský úver a vo výrokoch o uložení povinnosti žalobkyni zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 % a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu 1. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom žalobu v časti o zaplatenie bezdôvodného obohatenia a v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa odmeny za spotrebiteľský úver zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 % v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a v konaní o vyhlásení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa odmeny za poskytnutie úveru. Určil, že zmluvná podmienka nachádzajúca sa v Zmluve o poskytovaní domáceho servisu zo dňa 06.12.2012 v bode 2.2. je pre svoju neprijateľnosť neplatná. V konaní o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky o odplate za domáci servis uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 06.12.2012 bola medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníkom uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bola žalobkyni poskytnutá istina vo výške 300 eur. V bode 1. zmluvy sa uvádza, že úver je poskytnutý za celkový úrok vo výške 20 % z istiny pri úvere poskytnutom na 13 mesiacov a vo výške 14 % z istiny pri úvere poskytnutom na 7 mesiacov. Za poskytnutie úveru si veriteľ účtuje odmenu vo výške 18 % z istiny pri úvere poskytnutom na 13 mesiacov a vo výške 5 % z istiny pri úvere poskytnutom na 7 mesiacov. V zmluve je uvedené, že za žalobcu bola uzatváraná finančným agentom Ing. Q.. Ďalej je tam uvedený dátum, miesto a podpis dlžníka. Súčasne so zmluvou o spotrebiteľskom úvere bola uzatvorená zmluva o poskytnutí domáceho servisu, podľa ktorej predmetom tejto zmluvy je najmä služba spočívajúca v preberaní a zaúčtovaní peňažnej hotovosti určenej na úhradu splátky úveru, vedenie a kontrola splátkového kalendára, upozornenie na termín splátky a na prípadné následky nesplácania.

3. Ďalej sa vykonalo dokazovanie splátkovým kalendárom, kde sú zaznačené jednotlivé platby žalobkyne a prehlásením Občianskeho združenia HOOS zo dňa 09.11.2015, ktoré je súdu známe z desiatky iných konaní. Ide o typizované prehlásenie o tom, že ich telefonicky kontaktoval spotrebiteľ, ktorého informovali o náležitostiach spotrebiteľských zmlúv, o neprímeraných odplatách a úrokoch za úvery, ktoré sú v rozpore s dobrými mravmi, o rozhodnutiach súdov, či o slovenských alebo iných. Z tohto prehlásenia však žiadnym spôsobom neplynie, že by Občianske združenie HOOS poskytlo žalobkyni ako spotrebiteľovi konkrétnu právnu pomoc o tom, aké konkrétne náležitosti zmluva o spotrebiteľskom úvere alebo zmluva o domácom servise neobsahuje alebo ich obsahuje nesprávne.

4. Zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahovala náležitosti uvedené v ustanovení § 9 ods. 2 písm. b), písm. i) a písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy. V zmluve nie sú minimálne uvedené potrebné údaje o finančnom agentovi, úroková sadzba spotrebiteľského úveru, ktorá má byť uvedená na ročnom základe a predpoklady použité na výpočet RPMN. Poskytnutý úver je preto bez úrokov a bez poplatkov, a teda zaplatenie sumy prevyšujúcej poskytnutú istinu je bezdôvodným obohatením na strane žalovaného. Žalobkyňa bola skutočne povinná vrátiť iba sumu jej poskytnutú a preplatok tvorí bezdôvodné obohatenie žalovaného. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania bolo potrebné touto sa zaoberať.

5. Od 01.07.2016 je účinný Civilný sporový poriadok. Podľa čl. 2 ods.2 CSP, právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Zverejňovaním súdnych rozhodnutí nastáva situácia, že každá strana sporu si nájde rozhodnutie, či už okresného alebo krajského súdu, ktoré vyhovuje jeho právnomu názoru a prezentuje ho tým spôsobom, že rovnako má súd rozhodnúť aj v jeho veci. Tak tomu je aj v uvedenom prípade.

6. V prejednávanej veci je nepochybné, že subjektívna premlčacia doba uplynula. V tejto súvislosti sa poukázalo na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26Cdo/785/2011, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/67/2011, Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/685/2011, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/1019/2015, Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/220/2015, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/216/2016, Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 7C/195/2012 a Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/315/2017.

7. Prvoinštančný súd si je vedomý, že Krajský súd v Prešove obdobným žalobám o vydanie bezdôvodného obohatenia na rozdiel od vyššie citovaných krajských súdov vyhovuje s tým, že spotrebiteľ sa o bezdôvodnom obohatení dozvedel od Občianskeho združenia HOOS alebo iného subjektu, prípadne od svojho právneho zástupcu a uvádza, že každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby toto právo vedel aj správne aplikovať. Keďže prvoinštančný súd s týmto záverom nesúhlasí a má za to, že zásada „neznalosť zákona neospravedlňuje“ sa týka jeho aplikácie a nie iba poznania textu zákona, rieši uvedenú otázku v súlade s rozhodovacou praxou NS SR. V súvislosti s tým poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/169/2017.

8. Uvedená judikatúra teda jednoznačne aj začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty objektivizuje vedomosťou o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodíť bezdôvodné obohatenie. Totiž iba takto chápaný začiatok behu premlčacej doby možno dokazovať. To, kedy žalobkyňa tvrdí, že si vec nechala právne posúdiť, tak relevantné nemôže byť, pretože žalovaný v takomto prípade nemá žiadnu obranu a začiatok plynutia premlčacej doby by závisel iba od tvrdenia žalobkyne. Bolo by teda nepreukázateľné, či sa žalobkyňa o právnom posúdení nedozvedela skôr a zároveň by bolo otázkou, prečo si žalobkyňa právne posúdenie nenechala vykonať skôr. Pri posudzovaní dozvedenia sa o právnom kvalifikovaní známych skutkových okolností by to znamenalo, že dodávateľ je daný napospas tvrdeniu spotrebiteľa bez akejkoľvek reálnej možnosti namietat, kedy sa toto právne vedomie u spotrebiteľa udialo a teda bez reálnej možnosti namietat premlčanie.

9. Subjektívna premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia začala plynúť dňom, keď žalobkyňou zaplatená čiastka presiahla čiastku žalobkyni žalovaným poskytnutú, čo bolo dňa 22.06.2013. Subjektívna premlčacia doba tak uplynula dňa 22.06.2015, čo znamená, že žaloba podaná dňa 06.04.2017 bola podaná po uplynutí premlčacej subjektívnej doby. Rovnako je premlčané aj bezdôvodné obohatenie ako plnenie poskytnuté na zmluvu o domácom servise, kde posledná splátka bola poskytnutá dňa 26.02.2013 a teda subjektívna premlčacia doba uplynula dňa 26.02.2015. Na

vyššie uvedených záveroch procesného súdu nič nemení ani rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo/9/2012. Toto rozhodnutie sa navyiac žiadnym spôsobom nevyrovnáva s ustanovením § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, podľa ktorého o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecných záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná. Podľa ustanovenia § 15 zákona č. 400/2015 o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov SR, o všetkom, čo bolo v zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka.

10. Pokiaľ ide o objektívnu premlčaciu lehotu, žalobkyňa poukazuje na rozhodnutia KS v Prešove, ktoré zdôrazňujú potrebu aplikácie 10 ročnej objektívnej premlčacej doby.

11. Prvoinštančnému súdu je však známe, že v rámci rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove existuje aj iné rozhodnutie, napr. vydané vo veci 15Co/207/2015. V rámci aktuálnej súdnej praxe iných krajských súdov ako je Krajský súd v Prešove, sa záver o úmyselnom bezdôvodnom obohatení neaplikuje minimálne nie tak jednoznačne. Ide napr. o rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/90/2015, Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/1128/2014 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/516/2015.

12. Je teda zrejmé, že otázka prezumovaného úmyslu dodávateľa pri bezdôvodnom obohatení nie je v rámci Slovenskej republiky riešená rovnako jednotlivými krajskými súdmi a dokonca nie je riešená jednotne ani v rámci jednotlivých krajských súdov. Občiansky zákonník nevytvára osobitnú kategóriu osôb, u ktorých sa úmysel získať bezdôvodné obohatenie prezumuje. Ak by sa z tejto prezumpcie malo vychádzať, prvoinštančný súd sa pýta, kde sú jej hranice? Ak je prezumpcia založená na znalosti právnych predpisov alebo ich určitej časti, tak u osoby s právnickým vzdelaním, musí byť bezdôvodné obohatenie získané plnením z neplatnej alebo čiastočne neplatnej zmluvy vždy úmyselným, pretože ako osoba práva znalá mala vytvoriť zmluvu bezvadnú. Takýto prístup je nesprávny. Jeho nesprávnosť sa prejavuje o to viac, ak úmysel sa nezakladá na okolnostiach skutkových ale výlučne právnych.

13. Podľa článku 2 ods.2 CSP, súd teda otázku úmyselného, či neúmyselného bezdôvodného obohatenia riešil v zmysle judikatúry najvyšších súdnych autorít a to NS SR a ÚS SR. V tejto súvislosti sa poukázalo na rozhodnutia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/471/2014, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/291/2015 a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 448/2017.

14. Ustanovenie týkajúce sa zmluvnej podmienky, ktorou je odmena za spotrebiteľský úver, je zrozumiteľné a určité, keď jednoznačne uvádza výšku odmeny v rôznosti od doby trvania úverovej zmluvy. Zmluvná podmienka je určitá aj v predmete plnenia. Týmto plnením je odmena za poskytnutie úveru, teda nie odmena za správu úveru, administráciu a podobne, ako sa to snaží prezentovať žalobkyňa. Aj samotná výška odmeny nedosahuje hranicu rozpornosti s dobrými mravmi. Rozpornou s dobrými mravmi je vzhľadom na svoju výšku až celková odplata, keďže jej výška je spolu 38 %. Odplata za úver bola dvojzložková, pozostávajúca jednak z odmeny a jednak z úrokov, čo zákon nezakazuje a je to pre priemerného spotrebiteľa ľahko pochopiteľné.

15. Pokiaľ ide o zmluvnú podmienku nachádzajúcu sa v zmluve o poskytovaní domáceho servisu, táto sa považovala za neprijateľnú.

16. Proti tomuto rozsudku, a to konkrétne proti výroku o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie bezdôvodného obohatenia a výroku o zamietnutí žaloby v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa odmeny za spotrebiteľský úver, podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa. Navrhla rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedla, že premlčanie nároku na bezdôvodné obohatenie podľa Občianskeho zákonníka nastáva uplynutím subjektívnej lehoty v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty. Zákon striktné rozlišuje inštitút subjektívnej premlčacej lehoty a objektívnej premlčacej lehoty. Prvoinštančný súd rozlíšenie subjektívnej premlčacej lehoty a objektívnej premlčacej lehoty úplne neguje a subjektívnu premlčaciu lehotu stotožňuje s objektívnou premlčacou lehotou. Pre správne posúdenie premlčania je podstatné pochopiť, čo to znamená plynutie premlčacej lehoty odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Na toto ustanovenie nadväzuje ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka a z neho vyplýva, kedy sa

môže vykonať právo prvýkrát z hľadiska plynutia objektívnej a kedy z hľadiska plynutia subjektívnej premlčacej lehoty. Rozdiel medzi subjektívnou a objektívnou premlčacou lehotou je vyjadrený už ich pomenovaním a zákon ich rozlišuje len pri premlčaní práva pri náhrade škody a pri premlčaní práva na bezdôvodné obohatenie. Pri iných právach ako je právo na náhradu škody a právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, sú premlčacie lehoty konštruované ako hmotnoprávne kogentné lehoty plynúce od objektívnym právom definovanej skutočnosti. Subjektívna premlčacia lehota môže začať plynúť kedykoľvek počas plynutia objektívnej premlčacej doby, inak povedané, k subjektívnej vedomosti oprávneného subjektu naplnením predpokladov vedomosti o bezdôvodnom obohatení a osobe, ktorá sa bezdôvodne obohatila, môže dôjsť kedykoľvek v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty. Ak oprávnený nadobudne subjektívnu vedomosť o bezdôvodnom obohatení a o tom, kto zaň zodpovedá, až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty, námietke premlčania zo strany povinnej osoby už nedokáže úspešne čeliť. Začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je viazané na preukázateľnú vedomosť oprávneného o dvoch skutočnostiach. Prvou je vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Druhou je subjektívna vedomosť o osobe, ktorá sa na úkor oprávneného obohatila. Pre kategóriu objektívnosti je podstatnou jej nezávislosť od ľudského vedomia. Naproti tomu pre kategóriu subjektívnosti je podstatnou existencia vo vedomí, závislosť od vedomia, získanie vedomosti. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia v zmysle ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený má možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr. Inak povedané, pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná, nielen predpokladaná vedomosť oprávneného. Žalobkyňa nevedela, že platby, ktoré od nej žalovaný prijal nad výšku istiny, od nej prijíma protizákonne. Žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva.

17. Pri akceptovaní výkladu prijatého súdom prvej inštancie, by bolo rozlišovanie premlčacej lehoty na objektívnu a subjektívnu nadbytočné. Začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je preto závislé len na subjektívnej, teda vedomostnej zložke poznania oprávneného, o skutočnostiach, že môže podať žalobu. Toto vedomie však musí nastať a žaloba musí byť podaná v objektívnej premlčacej lehote. Ide o to, že časový okamih vzniku premlčacej lehoty je zhodný s okamihom vzniku tzv. žalobného práva. Ide o deň, v ktorý oprávnený mohol po prvýkrát úspešne uplatniť žalobu na ochranu svojho subjektívneho práva na súde. To predpokladá vedomosť oprávneného o skutkových okolnostiach vzniku *actio nata*. Ak oprávnený nevie o tom, že mu vzniklo žalobné právo, nemohol nastať okamih vzniku žalobného práva. Samozrejme nejde o bezhraničnú lehotu, ale o dobu limitovanú objektívnou premlčacou lehotou. Pre vzťah objektívnej a subjektívnej premlčacej lehoty je charakteristické, že ich plynutie je komplementárne. To znamená, že okamih, v ktorom mohol oprávnený subjekt uplatniť právo po prvýkrát, sa zásadne definuje momentom subjektívnej vedomosti oprávnenej osoby. Od tohto okamihu začína plynúť dvojročná premlčacia doba na uplatnenie práva na súde, ktorá plynie v rámci lehoty objektívnej a tá začína plynúť bez ohľadu na vedomosť oprávneného od momentu udalosti, ktorá spôsobuje bezdôvodné obohatenie. Zákon vyžaduje dokonanie stavu vedomia oprávneného reálnym nadobudnutím vedomosti o definovaných skutočnostiach. Nestačí teda možnosť, či pravdepodobnosť získania tejto vedomosti, oprávnený musí uvedenými vedomosťami reálne disponovať. Vedieť, komu zaplatila, kedy a koľko neznamena, že vie, že platila nedôvodne, že sa veriteľ na jej úkor bezdôvodne obohatil. Zákon na začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty nevyžaduje, aby získala len vedomosť o kvantite týchto skutočností, že sa stali, ale aj o ich kvalite, že došlo k porušeniu práv a k bezdôvodnému obohateniu a že môže podať žalobu. Na začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je irelevantná vedomosť o tom, že niečo objektívne existuje. Podstatná je vedomosť o tom, čo to, čo existuje je, poznanie, vedomosť, to je podstata subjektívnej premlčacej lehoty, a to bez ohľadu na poznanie právnej kvalifikácie právneho vzťahu, ktorý laik, nie právnik, spravidla nepozná a ani poznať nepotrebuje a ani nie je potrebné, aby ktokoľvek oprávnenému právnou kvalifikáciu právneho vzťahu vysvetľoval.

18. Rovnako úvahy prvoinstančného súdu o neakceptovaní 10-ročnej objektívnej premlčacej lehoty vychádzajú z mylných skutkových východísk a riadia sa mylným právnym názorom. Úmysel obchodníka získať na úkor spotrebiteľa bezdôvodné obohatenie je daný tým, že úverovú zmluvu uzatvára s cieľom získať odplatu vo forme úrokov, prípadne poplatkov. Zákon pritom obchodníkovi ukladá, čo má zmluva obsahovať, aby transparentne informovala spotrebiteľa, k čomu sa spotrebiteľ zaväzuje. Obchodník vie, čo mu zákon ukladá. Vie, že zmluva musí obsahovať správne RPMN, čestné úroky a poplatky, rozpís

splátky atď., ale do zmluvy predpísané správne a úplné náležitosti nedá a nečestné úroky a poplatky sofistikovane zakrýva jednak ich rôznym rozčlenením v zmluve a jednak ich rozdelením aj do vedľajších dojednaní. Ako profesionál tak robí preto, že to tak chce urobiť, aj keď vie, že nekoná v súlade so zákonom. Vadné a neúplné zmluvy nechávali obchodníci spotrebiteľom podpisovať preto, aby ich od uzatvárania zmlúv neodradili pravdivými informáciami o percentuálnom vyjadrení RPMN, o skutočných úrokoch, poplatkoch, sankciách atď. Tak obchodníci dosahovali, že zmluvy vyzerali pred spotrebiteľmi naoko výhodnejšími ako v skutočnosti boli. Podstata aplikácie 10-ročnej premlčacej lehoty však spočíva v prvom rade v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by pripustila, že v dobe uzatvorenia zmluvy ešte tento úmysel nemusel mať, čo je ale najmenej pravdepodobná možnosť. V každom prípade však prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník profesionál vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju vedom, že je to platba prevyšujúca istinu napr. z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. To znalosť dodávateľa o tom, že prijal platby v rozpore so zákonom, teda úmyselne, nemožno vyvrátiť nie neexistujúcu znalosť spotrebiteľa. Ak sa podľa súdu prvej inštancie spotrebiteľ dozvedel už samotným zaplatením splátky nad istinu, že sa na jeho úkor obchodník o túto splátku obohatil, čo však je z hľadiska začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty úvaha rozporná so znením § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, lebo ak by to spotrebiteľ vedel, že platiť nemá, je predsa logické, že by neplatil, tak určite sa o bezdôvodnom obohatení prijatím takejto bezdôvodnej platby musel dozvedieť obchodník, čo je zase úvaha v súlade s § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka z hľadiska začatia plynutia 10-ročnej objektívnej premlčacej doby. To u obchodníka platí nevyvrátiteľná domnienka že pozná zákon a ako profesionál zákon poznať musí, lebo je to jeden z jeho pracovných nástrojov a na rozdiel od spotrebiteľa aj vie, ako má s právom naložiť a teda či sa vedome a úmyselne rozhodne, že sa bude na úkor spotrebiteľa nezákonne prijímaním nedôvodných platieb obohacovať alebo nie.

19. Čo sa týka odmeny za poskytnutie úveru, žalobkyňa na rozdiel od súdu prvej inštancie nepovažuje spornú odmenu za zrozumiteľnú, určitú a jasnú, lebo nevie o akú odmenu za poskytnutie úveru ide, za čo táto odmena je, keď za poskytnutie úveru sú odmenou úroky z úveru. Aké konkrétne úkony, akej kvantity a kvality má žalovaný na mysli pod pojmom odmena za poskytnutie úveru nevie. Nevie, či to je spojené viac so slovesom poskytovať, ako nejakým procesom vzniku úverového vzťahu alebo len za to, že úver bol poskytnutý. Nikdy jej to nikto nevysvetlil. Napádaná zmluvná podmienka robí pre bežného spotrebiteľa neurčitým a nezrozumiteľným samotnú cenu úveru, ak by nemal robiť početové úkony, koľko percent ročne je cena úveru. Slovo odmena vyjadruje v prvom rade odplatu za vykonanú prácu, honorár, nie odplatu za užívanie cudzích peňazí. Úver je odplätým právnym úkonom. Odplatu pri úvere predstavujú za hlavný predmet plnenia úroky zo synonymami cena úveru, odplata za úver. Je potom otázne, čo je v predmetnej veci cenou úveru, keď zaň má spotrebiteľ platiť úrok za poskytnutie úveru aj odmenu za poskytnutie úveru. Ak aj úrok je platba za úver, aj odmena za poskytnutie úveru je platba za úver, tak aká je v skutočnosti ročná úroková sadzba a aká je skutočná výška RPMN. Poskytovanie úveru patrí medzi hlavný predmet činnosti žalovaného. Aký je účel delenia platby za poskytnutie úveru na úrok a odmenu. Ide o nekalú prax ako opticky znížiť vo vyhotovení zmluvy percentuálne ročné vyjadrenie ceny úveru v úrokoch. Nakoľko je vyjadrenie ceny úveru v časti kumulácie úroku a odmeny za poskytnutie úveru neurčité a nezrozumiteľné, nedá sa ani jednoznačne určiť, či má byť tento poplatok považovaný za súčasť ceny úveru alebo ide o vedľajšieho dojednanie. Zrozumiteľná je len odplata za poskytnutie úveru vyjadrená úrokom. Za úroky dostáva úver, ale čo dostáva za odmenu za úver a čo táto odmena reprezentuje, nevie. Netradičná je úvaha konajúceho súdu, že cena úveru 38 % je rozporná s dobrými mravmi, ale ak sa rozloží na dve zložky v rozsahu 20 % a 18 %, tak je cena úveru v poriadku. Týmto spôsobom sa súd prvej inštancie vyhol tomu, aby na neplatnosť nemorálnej odplaty za úver prihliadal z úradnej moci.

20. Žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

21. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyne je opodstatnené.

22. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu odôvodnenia rozhodnutia, žalobkyňa dňa 06.12.2012 uzatvorila štandardnú formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. Zároveň sa skonštatovalo, že zmluva neobsahovala potrebné údaje o finančnom agentovi, úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, ktorá mala byť uvedená na ročnom základe a ani predpoklady použité na výpočet RPMN, a preto v súlade s ustanovením § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy sa poskytnutý úver považoval za bezúročný a bez poplatkov. K nepriznaniu uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nedošlo len v dôsledku uplynutia subjektívnej premlčacej doby. Táto subjektívna premlčacia doba podľa odôvodnenia rozhodnutia začala plynúť dňom, keď žalobkyňou zaplatená čiastka presiahla čiastku žalobkyni žalovaným poskytnutú, pričom skutkové okolnosti týkajúce sa nedostatkov zmluvy boli žalobkyni známe dňom jej uzatvorenia. S týmto záverom nie je možné sa stotožniť. Súd prvej inštancie totiž stotožnil začiatok behu subjektívnej premlčacej doby so začiatkom behu objektívnej premlčacej doby, čo priamo odporuje zákonnej úprave premlčania práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia.

23. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

24. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 129/2010 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

25. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

26. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla skutkové okolnosti vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

27. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa o uzatvorení zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako aj o povinnostiach zo zmluvy vyplývajúcich, mala vedomosť. Samotná vedomosť o týchto skutočnostiach sama o sebe neznamená aj skutočnú vedomosť spotrebiteľa o tom, že vzniklo bezdôvodné obohatenie. Na to, aby bezdôvodné obohatenie vzniklo, je potrebné, aby sa uplatnila fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a na jej uplatnenie je zase potrebné, aby boli splnené presne špecifikované predpoklady vyplývajúce zo zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Na to, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že na ním uzatvorenú zmluvu o úvere sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti vyplývajúca zo zákona. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, pričom k tomuto svojmu vyjadreniu predložila aj prehlásenie tohto združenia zo dňa 09.11.2015. Jednanie so združením potvrdila žalobkyňa pri svojom výsluchu na pojednávaní konanom dňa 11.06.2018. Pri svojom výsluchu uviedla, že koncom roka 2015 sa dozvedela informáciu o tom, že úver preplatila, a preto by mala dať vec k súdu. Následne na to žalobkyňa plnou mocou zo dňa 18.11.2015 splnomocnila svojim zastupovaním JUDr. Igora Šafranka, ktorý vo veci podal žalobu. Bližšie uvedená časová postupnosť jednotlivých krokov žalobkyne, súvisiaca s jej snahou získať vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, nasvedčuje tomu, ak z ďalšieho dokazovania nevyplývajú nové skutočnosti, že žalobkyňa ešte koncom roka 2015

vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia nemala. Ak súd prvej inštancie nesprávne ustálil moment začiatku plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, z odôvodnenia rozhodnutia sa nedá zistiť, ako dospel k záveru o uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, v dôsledku čoho je rozhodnutie v tomto smere nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

28. Správnym nie je ani tvrdenie o nemožnosti aplikácie 10-ročnej objektívnej premlčacej doby vyplývajúcej z ustanovenia § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný ako nebankový subjekt má dlhodobo v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 129/2010 Z.z. v ustanovení § 9 ods. 2 upravoval obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S neuvedením niektorých spájal sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. V uzatvorenej zmluve o spotrebiteľskom úvere, tak ako na to správne poukazuje prvoinštančný súd, neboli uvedené viaceré náležitosti, s neuvedením ktorých bola spojená sankcia v podobe toho, že poskytnutý úver sa považoval za bezúročný a bez poplatkov. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahov zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak žalovaný ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov v rozpore so zákonom nedodrží predpísané náležitosti zmluvy spôsobujúce, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažko uveriť, aby žalovaný nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť uzavretím zmluvy bez uvedenia týchto náležitostí a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzrozumený. Záver o potrebe aplikácie 3-ročnej premlčacej doby upravenej v ustanovení § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a teda je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Navyše odporuje aj rozhodovacej praxi Krajského súdu v Prešove prezentovanej množstvom rozhodnutí zdôrazňujúcich potrebu aplikácie 10-ročnej premlčacej doby vyplývajúcej z ustanovenia § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri absencii obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

29. Nepreskúmateľným je i konštatovanie, podľa ktorého samotná výška odmeny nedosahuje hranicu rozpornosti s dobrými mravmi, pričom rozpornou s dobrými mravmi je až celková odplata. Na základe akých skutočností a dôkazov sa k záveru o primeranosti výšky odmeny za spotrebiteľský úver dospelo, z rozhodnutia zistiteľné nie je. Či je odmena primeraná alebo nie, je možné zistiť až porovnaním údajov o takýchto odmenách vyžadovaných ďalšími subjektmi, predovšetkým bankami pri poskytovaní obdobných úverov.

30. Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 CSP. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

31. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Obdobným spôsobom náležitosti odôvodnenia rozsudku upravovalo ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom do 30.06.2016.

32. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 CSP dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvoľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvoľe sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti

svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

33. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkovi odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

34. Keďže vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobkyni, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie bezdôvodného obohatenia, vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa odmeny za spotrebiteľský úver a vo výrokoch o uložení povinnosti žalobkyni zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 % zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

35. Po vrátení spisu bude úlohou súdu prvej inštancie pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania vychádzať z 10 -ročnej objektívnej premlčacej doby a nanovo posúdiť dvojročnú subjektívnu premlčaciu dobu od momentu, kedy sa žalobkyňa dozvedela o relevantných skutkových okolnostiach pre podanie žaloby a teda o skutku nie zo zmluvy, ale o skutku z porušenia práva, t.j. o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia. Muselo ísť o skutočnú a nie predpokladanú vedomosť o skutku z porušenia práva zakladajúceho nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia. Zároveň bude potrebné vytvoriť priestor pre procesnú obranu žalovaného k tvrdeniu žalobkyne o čase, kedy sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedela a k predloženému prehláseniu Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS. Vo vzťahu k dojednaniu odmeny za spotrebiteľský úver, jeho primeranosť musí byť posúdená až po porovnaní takejto odmeny s inými odmenami vyžadovanými za obdobné úvery.

36. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

37. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).